

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра загальноправових та політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зовнішня політика України

Освітня програма: Політологія

Спеціальність: 052 Політологія

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Ступінь вищої освіти: магістерський

Затверджено на засіданні кафедри
загальноправових та політичних наук

Протокол №12 від 10 липня 2020 р.

м.Запоріжжя, 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Зовнішня політика України</i>
Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Волобуєв Владислав Владиславович, кандидат філософських наук, доцент, доцент загальноправових та політичних наук</i>
Контактна інформація викладача	<i>+380(61)7698626 kafedra_zpn@zntu.edu.ua, kafedrazpn@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Згідно з розкладом</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин для денного відділення – 90; кредитів – 3, розподіл годин (лекції – 14, семінарські – 14, самостійна робота – 60, інше - 2), вид контролю – залік</i>
	<i>Кількість годин для денного відділення – 90; кредитів – 3, розподіл годин (лекції – 4, семінарські – 2, самостійна робота – 84), вид контролю – залік</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<p><i>Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Зовнішня політика України» базується на знаннях, одержаних при вивченні гуманітарних і соціально-економічних дисциплінах.</i></p> <p><i>Постреквізити навчальної дисципліни. Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Зовнішня політика України» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання: «Сучасні теорії модернізації», «Зовнішня політика зарубіжних країн», переддипломна практик, кваліфікаційна дипломна робота.</i></p>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p><i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:</i></p> <p><u><i>загальні компетентності:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань.</i> <i>• здатність працювати в міжнародному контексті.</i> <p><u><i>фахові компетентності:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</i> <i>• розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту функціонування та взаємодії.</i> <i>• спроможність фахово виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.</i> <i>• здатність розробляти, організовувати, здійснювати та презентувати наукові проекти та дослідження у професійному середовищі із застосуванням різних форм фахової наукової комунікації.</i> <p><u><i>результати навчання:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• розуміти предметну область та базову специфіку професійної діяльності.</i> <i>• застосовувати здобуті знання у професійній діяльності.</i> <i>• вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у професійній комунікації.</i> <i>• постійно вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.</i> <i>• визначати, формулювати та пропонувати шляхи вирішення професійних теоретичних і практичних проблем.</i> <i>• працювати в міжнародному контексті.</i> <i>• розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</i> <i>• володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.</i> 	

- розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
- застосовувати політологічні поняття, теорії і методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
- економічний, історичний та соціокультурний контекст функціонування та взаємодії.
- використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
- розуміти сучасні проблеми державотворення, ефективного функціонування політичних інститутів в різних країнах і насамперед в Україні. Уміння виявляти проблемні питання сучасної політології, аналізуючи відповідні розділи політичної сфери.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Зовнішня політика України» є вивчення концептуальних засад зовнішньої політики України, зовнішньополітичної діяльності України по забезпеченню її національних інтересів у міжнародних відносинах.

5. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Зовнішня політика України» є формування національної самосвідомості, становлення професійного мислення фахівця з міжнародного права. Вивчення її надасть можливість студентам отримати знання з історії, теорії та практики зовнішньополітичної діяльності України, аналізувати основні положення концептуальних документів у галузі зовнішньої політики України та інших держав і використовувати ці знання у своїй майбутній професійній діяльності.

6. Зміст навчальної дисципліни

Модуль I. Зовнішня політика України

Змістовний модуль 1. Формування концептуально-теоретичних засад зовнішньої політики України.

Тема 1. Предмет і завдання курсу «зовнішня політика України»

Зовнішня політика держави: сутність, зміст, мета. Принципи зовнішньополітичної діяльності держави. Методологічні основи та методи дослідження зовнішньополітичної діяльності держави. Поняття і категорії зовнішньополітичної діяльності держави. Предмет «Зовнішня політика України» та його місце в історії міжнародних відносин. Структура, завдання та функції дисципліни «Зовнішня політика України». Методика вивчення предмета. Історіографія курсу. Періодизація зовнішньої політики України. Загальна характеристика основних періодів зовнішньополітичної історії України.

Тема 2. Принципи і норми міжнародного права, покладені в основу формування зовнішньополітичної концепції української держави

Принцип відмови в міжнародних відносинах від загрози сили або її застосування. Розв'язання суперечок мирними засобами. Невтручання у справи, що належать до внутрішньої компетенції держав. Співробітництво держав відповідно до Статуту ООН. Рівноправ'я і самовизначення народів. Суверенна рівність держав. Багатовекторність, прагматизм у зовнішньополітичній діяльності. Добросовісне виконання зобов'язань, прийнятих згідно зі Статутом ООН. Теоретичні розробки щодо зовнішньої політики

Тема 3. Основні напрями і завдання зовнішньої політики України

Визначеність принципів і напрямків зовнішньої політики незалежної України у державних документах. «Декларація про державний суверенітет України» і «Основні напрями зовнішньої політики України». Поняття багатовекторності зовнішньополітичної діяльності Української держави. Домінанта зовнішньої політики України. Без'ядерний статус України та реалізація його на практиці. Поняття позаблоковості. Забезпечення національної безпеки Української держави. Принцип суверенної цілісності, недоторканності, непорушності кордонів. Поважання суверенітету і невтручання у внутрішні справи. Забезпечення поступального економічного розвитку держави. Захист українців за кордоном і підтримка української діаспори.

Змістовний модуль 2. Зовнішньополітична діяльність України

Тема 4. Історичні корені формування засад зовнішньополітичної діяльності української

держави. Дипломатія київської русі

Міжнародні контакти давніх слов'ян та їх державних утворень. Вихід Київської Русі на міжнародну арену. Зовнішньополітична діяльність Олега, Ігоря, Ольги. Стосунки з Візантією. Зовнішня політика Київської Русі епохи найвищого піднесення (кінець X – середина XI ст.). Зовнішньополітична діяльність князя Святослава. Візантійський напрям зовнішньої політики Володимира Великого. Християнізація Русі. Європейська дипломатія Ярослава Мудрого. Київська Русь у міжнародних відносинах другої половини XI – першої третини XII ст. Відносини Київської Русі з половцями. Зовнішня політика Володимира Мономаха. Зовнішня політика Київської Русі періоду удільної роздробленості (1132-1240).

Тема 5. Зовнішньополітична діяльність запорізької січі. Б. Хмельницький. Міжнародні зв'язки України періоду козацчини

Міжнародний контекст появи українського козацтва. Залучення козаків урядом Речі Посполитої до воєн із сусідніми державами. Відносини українських козаків із Кримським ханством і Туреччиною. Молдавський напрям діяльності козацтва. Спроби залучення козаків на службу до європейських та азійських монархів. Зовнішня політика Богдана Хмельницького. Міжнародні наслідки Переяславської угоди 1654 р. Віленське перемир'я (1656 р.). Дипломатична діяльність Івана Виговського та Юрія Хмельницького. Зовнішня політика козацьких гетьманів в умовах розколу України. Міжнародний контекст боротьби за незалежну державу Івана Мазепи та Пилипа Орлика. Згасання козацької держави у світлі українсько-російських відносин XVIII ст.

Тема 6. Зовнішня політика України доби центральної ради і УНР

Проголошення незалежності Української держави, визнання її у світі. Українські дипломатичні місії за кордоном. Міністр закордонних справ України доби незалежності. Українські послы. Зовнішньополітичні відносини України з країнами Антанти. Мирні договори УНР. Брестський мир та його учасники. Питання кордонів. Наслідки Брестського миру для України. Принцип нейтралітету України. Відносини України з більшовицькою Росією. С. Петлюра і Ю. Пилсудський — стратегія чи тактика співробітництва. Варшавський мирний договір. Директорія. Зовнішня політика ЗУНР. Українська делегація на Паризькій мирній конференції 1920 р.

Тема 7. Міжнародна зовнішньополітична діяльність України у XX – XXI ст.

Зовнішня політика української республіки із втратою незалежності. Утворення Союзу РСР. Зовнішня політика об'єднаних республік. Українсько-німецькі відносини початку Другої світової війни. Проголошення незалежності України. Боротьба на два фронти. Перемога Радянського Союзу над фашистськими загарбниками, надання республікам права іноземних зносин. Зміни законодавчих документів СРСР і УРСР щодо питань зовнішньої політики. Утворення наркомату закордонних справ. Міністри закордонних справ УРСР та їх діяльність (1945–1955 рр.). Форми і засоби розв'язання зовнішньополітичних завдань. Україна — член засновник Організації Об'єднаних Націй. Міжнародні права УРСР.

Міжнародне становище країни у 1991–1992 рр. Міжнародне визнання України як суб'єкта міжнародних відносин. Встановлення міжнародних відносин та обмін дипломатичними 8 представництвами з країнами світу. Питання правонаступництва та власності за кордоном. Проблема ядерного роззброєння та незалежність України. Проблема визнання державних кордонів України. СНД – спроба цивілізованих шляхів дезінтеграції СРСР. Розширення участі України у багатосторонньому та двосторонньому співробітництві. Активізація співпраці України з міжнародними організаціями.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин для денного відділення	Кількість годин для заочного відділення
1	Предмет і завдання курсу «Зовнішня політика України»	л / пр / срс	2 / 2 / 8	0 / 0 / 12
2	Принципи і норми міжнародного права, покладені в основу	л / пр / срс	2 / 2 / 8	0,5 / 0 / 12

	формування зовнішньополітичної концепції Української держави			
3	Основні напрями і завдання зовнішньої політики України	л / пр / срс	2 / 2 / 8	0,5 / 0 / 12
4	Історичні корені формування засад зовнішньополітичної діяльності Української держави. Дипломатія Київської Русі	л / пр / срс	2 / 2 / 9	0 / 0 / 12
Модульний контроль				
5	Зовнішньополітична діяльність Запорізької Січі. Б. Хмельницький. Міжнародні зв'язки України періоду козаччини	л / пр / срс	2 / 2 / 9	0,5 / 0 / 12
6	Зовнішня політика України доби Центральної Ради і УНР	л / пр / срс	2 / 2 / 9	5 / 0 / 12
7	Міжнародна зовнішньополітична діяльність України у ХХ – ХХІ ст.	л / пр / срс	2 / 2 / 9	0,5 / 0 / 12
Модульний контроль				
Підсумковий контроль		залік		

8. Самостійна робота

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує в кожному змістовному модулі перелік тем (на основі опрацювання інформаційних джерел веде пошук відповідей на актуальні питання, вирішує практичні питання, складає тести, вирішує задачу або ситуаційну вправу, виконує інші завдання на основі знань, отриманих з підручників, книг, лекцій, практичних занять). Головною метою самостійної роботи є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування його вмінь, знань і навичок.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Некласична політична теорія» виокремлено такі види самостійного навчання студента:

- 1) відпрацювання тем лекцій та практичних занять, виконання практичних робіт;
- 2) підготовка доповідей, презентація результатів власних досліджень та проекту;
- 3) підготовка до модульного контролю та заліку;
- 4) робота з інформаційними джерелами та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від студентів наполегливої самостійної праці. Насамперед, потрібно, щоб кожен студент у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Викладач дисципліни на початку вивчення дисципліни проводить настановне заняття, особливо зі студентами, які оформили індивідуальний графік навчання.

Здійснюється самостійна робота безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, регламентується робочим навчальним планом.

Завдання до самостійної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки студент повинен не просто продемонструвати володіння певним обсягом знань, а й уміти розв'язувати певні елементи наукових проблем, аналізувати та систематизувати отримані дані, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно

здобутої інформації, формулювати й відстоювати власну точку зору. Йдеться, передусім, про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Рекомендованим елементом цієї роботи студентів є ведення записів (допускається й електронний варіант або презентація). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рівень виконання студентом самостійної роботи враховується при виставленні підсумкової оцінки за змістовими модулями навчальної дисципліни.

Студенти мають змогу отримати завдання та завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Теми	Кількість годин для денного відділення	Кількість годин для заочного відділення
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Зовнішня політика України»	2	-
Тема 2. Принципи і норми міжнародного права, покладені в основу формування зовнішньополітичної концепції Української держави	2	0,5
Тема 3. Основні напрями і завдання зовнішньої політики України	2	0,5
Тема 4. Історичні корені формування засад зовнішньополітичної діяльності Української держави. Дипломатія Київської Русі	2	-
Тема 5. Зовнішньополітична діяльність Запорізької Січі. Б. Хмельницький. Міжнародні зв'язки України періоду козаччини	2	0,5
Тема 6. Зовнішня політика України доби Центральної Ради і УНР	2	-
Тема 7. Міжнародна зовнішньополітична діяльність України у XX – XXI ст.	2	0,5

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій [https://zp.edu.ua/kafedra-zagalnopravovuyh-ta-politychnyh-nauk/](https://zp.edu.ua/kafedra-zagalnoppravovuyh-ta-politychnyh-nauk/);
- листування за допомогою електронної пошти kafedra_zpn@zp.edu.ua (у форматі 24/7);
- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Зведена таблиця набору балів за семестр

Бали за навчальний семестр	Розподіл балів за змістовними модулями	
	1 зміст. модуль (максимум балів)	2 зміст. модуль (максимум балів)
Поточний контроль	60	60
Модульний контроль (МК)	40	40
Всього по змістовним модулям 1 та 2	100	100
Всього за вивчення дисципліни	100 (3M1 + 3M2 / 2)	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	

75-84		
70-74	задовільно	
60-69		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента). Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/>). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика дедлайнів. Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.

Політика дотримання прав та обов'язків студентів. Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».